

RECURS

EDUCATIU

Obra de teatre Planetaigua

Recurs educatiu

QUÈ ÉS innov@ARTS?

És un projecte d'innovació educativa impulsat per la Direcció General d'Innovació i Inclusió Educativa que agrupa set modalitats de programes en què conflueixen la innovació, la inclusió, les llengües i les arts, amb la finalitat de promoure experiències educatives i creatives a través de la música, la dansa, les tradicions, el cine, la ràdio, el teatre i les arts plàstiques i visuals.

innov@ARTS promou el desenvolupament de l'expressió artística i la creativitat als centres educatius, atés que les arts potencien vies de transformació educativa que milloren l'adquisició de competències, aporten elements emocionals i afavoreixen aprenentatges interdisciplinaris que atenen a la diversitat i fomenten la inclusió.

QUÈ ÉS innov@teatre?

És un programa educatiu que impulsa l'expressió escènica, la representació i la dramatització d'obres teatrals i el foment de la creativitat artística.

innov@teatre permet, a més, posar en contacte l'alumnat i el professorat amb altres entitats col·laboradores, com per exemple, ajuntaments, escoles de teatre, associacions culturals, actrius i actors, director/es de teatre, companyies de teatre, entre altres.

innov@teatre és un dels set programes que formen el projecte innov@ARTS, impulsats per la la Direcció General d'Innovació i Inclusió Educativa en què conflueixen la innovació, la inclusió, les llengües i les arts.

Recurs educatiu

A | L'AUTORA

B | SINOPSI DE L'OBRA

C | NOTA DE L'AUTORA

D | IDEES PER AL DECORAT

E | VESTUARI

F | REPARTIMENT

G | PLANETAIGUA

1. Text teatral

Escena 1 | L'excursió

Escena 2 | Xicalla al bosc

Escena 3 | Ombres

Escena 4. Malvada i malvat a la vista

H | ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES PER AL MUNTATGE DE L'OBRA

1. El fet teatral i els assajos

2. Orientacions de com fer un titella i com manipular-lo

3. Com manipular un titella de boca articulada

3. Activitats per treballar l'aigua

A | L'AUTORA

Figura 1. Fotografia proporcionada per Puri Fariza.

Puri Fariza Revilla

És actriu, dramaturga, directora i titellaire. És diplomada en Graduat Social per la Universitat de València. Ha fet adaptacions teatrals de Molière, Shakespeare o Pere Calders, entre altres. Amb l'obra *Les Cartes del Quixot*, de la qual és coautora amb Pol Paul, va guanyar el premi a la millor obra en el Festival Internacional de Teatre d'Almagro 2021, en la secció del "Barroco Infantil". Amb esta obra fa huit anys que actuen en la campanya escolar Anem al teatre, i és l'obra més ben valorada per professorat i gestores i gestors culturals.

Entre les obres de la seua autoria destaquen: *Escolteu xiquetes*, *Amigues* o *El vestit nou de l'Emperadriu*. Han participat en els festivals internacionals de Cuba, Portugal i Egipte, la Vall d'Albaida, Sestao, Sagunt, Conca... En 2004 funda la seua companyia, Tramant Teatre, amb la qual porta a escena la majoria de les seues adaptacions i obres. Vint-i-dos de les seues obres estan en gira actualment.

B | SINOPSI DE L'OBRA

En esta preciosa vesprada de primavera les i els nostres protagonistes van d'acampada al naixement del riu que tenen al seu bonic poble. Pràcticament, ho tenen tot preparat per a passar una nit inoblidable, encara que serà molt més complicat del que s'esperen, ja que una malvada i un malvat apareixen en escena amb intencions ben poc ecologistes. Què passarà? Aconseguiran els maleïts dur avant els seus plans o potser les i els nostres protagonistes, encara que menuts, podran evitar-ho amb la seua valentia i cura per la natura.

C | NOTA DE L'AUTORA

Esta obra està feta en quatre actes. És senzilla, encara que com a teatre que és, les i els artistes han de saber el text. L'orde d'intervenció del text en les escenes més corals s'ha fet seguint sempre el mateix orde perquè així és molt més fàcil recordar a qui li toca parlar i es poden ajudar entre elles i ells.

Les actrius i els actors portaran un titella a la mà, ja que esta obra està pensada amb titelles tipus "muppet" o "bocons". Les xiquetes i xiquets no s'amagaran, portaran el titella a la mà a l'altura del seu cos. Esta tècnica de manipulació és molt efectiva perquè és més còmoda que dur el titella en alt o per baix i lleva el problema de l'escenografia, ja que és el titella el que s'hi enquadra i no al revés. És molt fàcil corregir els moviments dels titelles perquè les actrius i els actors/titellaires estan mirant-los tot el temps.

L'obra té, també, una escena d'ombres. En esta escena les veus van totes gravades, per a facilitar que no siga tant de text per a estudiar. La seua manipulació és molt fàcil perquè la major part de la informació estarà apegada (amb tela de feltre) a la tela per darrere i aniran apareixent en orde. Per tant, només caldrà que s'il·lumine amb una llanterna a mesura que transcorre la narració.

D | IDEES PER AL DECORAT

Una tela dibuixada d'uns 6 metres d'amplària per 1,80 d'alçària, amb un roure dibuixat. La tela és necessària per a fer ombres per darrere. El roure podria estar fet de cartó o pintant en la tela.

E | VESTUARI

- **Insectes:** les i els titellaires portaran vaquers, a poder ser negres. Qui porte el titella de formiga, durà una samarreta marró i qui porte el d'abella, una samarreta groga o de ratlles grogues i negres.
- **Xiquets/tes:** Porten titelles i aniran vestits igual que les seues portadores i els seus portadors. Per exemple, tots en vaquers blaus i cada un una samarreta de color: el que la porte de color roig, doncs el seu titella roja... i així totes i tots.
- **Malvats:** Xilofila i Pere porten una granota negra, com també els seus titelles.

F | REPARTIMENT

- **Insectes:**
 - ABELLA: Abi: és inquieta, innocent i espontània.
 - FORMIGA: Formi: és molt llesta i sabuda.
- **Xiquetes i xiquets:**
 - FÀTIMA: Filla de la mestra. D'origen marroquí, és desperta, molt aplicada, empàtica i simpàtica.
 - EZEQUIEL: És quadriculat, molt matemàtic, molt ordenat, sap de tot.
 - MARC: És molt negatiu, tot li pega tort, en general i en concret. La naturalesa no l'importa gens ni mica. Quasi sempre està en contra de tot i de tots, encara que forma part del grup, però pot ser perquè els altres tenen molta paciència.
 - ISABEL: És tot el contrari, tot li ve bé. Sempre veu la part positiva de les coses, ensopega bastant amb tot. Només saber que està amb les seues amigues i els seus amics, ja la fa estar feliç.
- **Malvada i malvat:**
 - Estos personatges podrien ser adults, mare o pare o docents, encara que també xiqueta i xiquet.

- **Xilofila:**

- És molt nerviosa, sempre mira cap a tots els costats, odia la naturalesa i tot el que hi tinga a veure. És la dolenta de la història.

- **Pere:**

- És un bon home que, per culpa de les circumstàncies, s'ha fet dolent, però en el fons és molt bona persona.

G | PLANETAIGUA

1. Text teatral

Escena 1 | L'excursió

És de vesprada, és el mes de març i es fa encara prompte de nit. Tot passa al cim d'una muntanya a on han anat a acampar les xiquetes i els xiquets acompanyats de la mare de Fàtima, Thaisa, que, a banda de mare, també és mestra seua a l'escola.

Apareixen en escena dos insectes, són dos titelles de mà. Les i els titellaires estan a la vista i parlen amb ells fent la seua veu. Estan damunt del roure o al costat, critiquen el que veuen i les situacions.

ABI: Ja has arribat, és que eres tardà.

FORMI: Clar, mira-la ella, com tu arribes volant...

ABI: Això és el que fa tindre ales, hi, hi.

FORMI: *(Mirant al cel.)* Tu creus que hui plourà?

ABI: Jo pense que no *(Mira al cel.)*. No, ni hui ni en dies.

FORMI: Que trist, veritat?

ABI: Sí, jo me'n recorde que fa anys...

FORMI: *(Interrompent-la.)* Com que fa anys? Si eres un insecte.

ABI: I?

FORMI: Que els insectes no viuen tant de temps.

ABI: Ah, no?

FORMI: Doncs no. Vivim tres o quatre setmanes, com a molt.

ABI: Ualaaaa! Doncs, a mi se'm fa llarga la meua vida, "tooo llarga bro".

FORMI: Clar, perquè és la "teua" vida. Mira este arbre, és un roure valencià.

ABI: I?

FORMI: Que saps quant de temps pot viure?

ABI: No ho sé. Molt, dies?

FORMI: Més.

ABI: Moltes setmanes.

FORMI: Més.

ABI: Mesos.

FORMI: Més? Anys?

ABI: 20?... 30... 50... 100?

FORMI: Sí, i n'hi ha que són fins i tot mil·lenaris.

ABI: Ualaaaa ! Tant? O siga, que la meua rebebe-rebebe-rebebe-rebebe-rebebe-rebebe... Ai, que m'ofegue! Ja el coneixeria?

FORMI: Sí, milers dels nostres avantpassats han viscut a prop d'este roure.

ABI: I d'humans també.

FORMI: Eixos també, i mira este roure té 238 anys.

ABI: Ualaaaa! Com saps això?

FORMI: Perquè la meua família sempre ha tingut ací el formiguer.

ABI: I ara?

FORMI: Ara està quasi morint-se. Mira, té el final de la punta de les fulles roges i delicades, de mirar-les quasi cauen.

ABI: Quina malaltia és eixa?

FORMI: Una que assola el planeta.

ABI: Jo sé quina. El vesc?, que sembla una enfiladissa boniqueta, però al final es fa amb l'arbre. (*Formi nega amb el cap.*) Els pugons, eixos són xicotets però matons? (*Formi nega amb el cap, tot el que diu.*) El

coronavirus que ha passat als arbres? El fong quercimun, la mosca negra...? Eixa és tremenda, la ràbia? La pesta?

FORMI: Què dius! La mitat de les malalties que has dit són dels humans.

ELS DOS: *(Riuen els dos.)* Ha, ha, ha.

FORMI: No. La sequera.

ABI: Ah, clar! És de veres, que fava! Fa mesos que no plou.

FORMI: Clar, i molts arbres que aguantaven mesos, com este roure, ja no poden més, perquè ja són anys de sequera.

ABI: Clar, el maleït canvi climàtic.

Se sent xicalla que ve, són un grup d'amigues i amics.

Escena 2 | Xicalla al bosc

FORMI: Xisss, silenci! A veure, que venen humans!

ABI: Maleïts siguen, ells tenen la culpa que no quede quasi aigua dolça al planeta i del canvi climàtic.

FORMI: Bé, estos que venen no.

ABI: Per què no?

FORMI: Perquè són menuts.

ABI: Com?

FORMI: La culpa la tenen els humans majors, no les seues cries.

ABI: Ah, clar. Però potser estos són acabadors d'aigua com els seus progenitors.

FORMI: O potser no? El futur de nosaltres i del planeta està a les seues mans.

ABI: Doncs vinga, amaguem-nos i a veure què diuen.

FORMI: Sí, val, amaguem-nos!

Apareixen en escena 2 xiquetes i 2 xiquets, en total 4. Porten cada un el seu titella a la mà. Els xiquets parlen sempre mirant el titella, perquè així emboquen perfectament les paraules i els fan gesticular segons el que diuen. Porten una motxilla que també durà el titella.

FÀTIMA: Ja hem arribat. Ma mare ha dit que de seguida puja. El cotxe no pot arribar fins ací, diu que l'esperem per ací, que estem a prop i que ja acabarem de pujar el que falta quan ella vingui.

EZEQUIEL: *(Mira a totes bandes i es col·loca les ulleres. Porta una càmera de fotos i va fent fotos.)* És interessant. La veritat és que normalment no m'agrada vindre al camp, però he de reconèixer que el lloc és, és...

MARC: *(Ha xafat una cosa.)* ...És una merda!! Xe, quin rotllo vindre ací. A mi em fa ben poca gràcia açò d'acampar i damunt fer un treball. En teoria, això era una acampada, no? Quin rotllo! Ta mare és una pesada, xe!

ISABEL: Què dius? Si t'ha donat l'opció que si aproves esta avaluació, aproves l'altra. Quina sort! A més, Thaisa és molt divertida, ha, ha. Mira que perdre's una vesprada de divendres de classe i ens quedem a dormir. Quin comboi! És la millor mestra del món!

TOTES I TOTS: Ha, ha, ha! *(Llevat de Marc.)*

Van fent diferents accions a l'hora que aparquen les motxilles, en trauen alguna cosa tipus binocles, llibretes... En este tipus d'acció les i els titellaires participen com si foren també actrius o actors, amb mirades còmplies i sorollets amb els seus titelles.

FÀTIMA: *(Descobrint que ja estan a on volien.)* Mira, el naixement del riu està ací. Sí, hem arribat. No caldrà caminar més. Ací podrem acampar. Ei, tu, tens un mòbil? *(li pregunta a Ezequiel.)*

EZEQUIEL: *(Mirant un mapa que Isabel l'ha ajudat a obrir, també està mirant el seu mòbil, sempre tranquil.)* És el de mon pare, me l'ha deixat per si teníem cap problema, però ací dalt no hi ha cobertura. Vaig llegir una enquesta *(es col·loca les ulleres)* que deia que el 80 % de les acampades acaben tràgicament. *(Tots paren en sec el que estiguen fent i el miren. Ell s'adona de l'efecte de les seues paraules.)* Vull dir, quan no van acompanyats d'un adult responsable.

Totes i tots fan un gest de tranquil·litat.

MARC: *(Té por.) Un 80 %...? (Ataca Ezequiel per a dissimular la seua por.) Eres un poregós, coc-coc, coc-coc, coc-coc... (Fent la gallina.)*

EZEQUIEL: Què dius? Per què fas la gallina? Jo no he dit que tinga por, només he donat dades. De fet, mira les meues pulsacions estan al... *(Es posa a prendre la pols i a comptar.)* tres, quatre...

MARC: Xe, deixa de comptar que em poses nerviós.

ISABEL: "Por", síiii! Esta nit podem contar històries de por *(mentres ha dit això s'ha posat al costat de Fàtima, pel camí entropessa i finalment veu el riu)*. Ai, de poquet no em mate! Mira el naixement del riu. M'encanta l'aigua. De major vull ser arqueòloga.

FÀTIMA: Jo voldria ser biòloga o tenista, encara no ho tinc clar. Ma mare diu que com que a tu i a mi *(a Isabel)* ens agrada tant l'aigua, esta acampada ens servirà per a repassar el cicle urbà de l'aigua, ací al naixement de la nostra muntanya.

EZEQUIEL: Ja era hora que deixarem de donar el cicle natural de l'aigua, que el donem des d'Infantil. Recordeu la cançó?

MARC: No, per favor. *(No vol, però acabarà cantant-la de mala gana.)*

Canten:

EZEQUIEL: És l'evaporació.

TOTES I TOTS: O, o!

EZEQUIEL i FÀTIMA: El sol calfa l'aigua com un radiador. *Aniran mimant la cançó amb gestos, una coreografia molt senzilleta i divertida.*

TOTES I TOTS: O, o!

EZEQUIEL i FÀTIMA: I amb forma de vapor, torna al núvol.

TOTES I TOTS: O, o!

EZEQUIEL, FÀTIMA i ISABEL: I després amb la condensació torna el xaparró*.

TOTES I TOTS: O, o! *(Es tapen com si ploquera.)*

EZEQUIEL i FÀTIMA: Torna a caure i als rius i llacs amb gran turmentó* i torna a començar.

TOTES I TOTS: I torna a començar. (*Criden i boten com si estiguera plovent.*)

FÀTIMA: Per això venim a la muntanya, per a veure d'a on ve l'aigua que arriba a les nostres cases.

EZEQUIEL: Sí, com fa l'aigua del nostre poble per arribar a les nostres cases amb un procés clar i dissenyat i orquestrat per a fer un cicle urbà perfecte.

MARC: Ignorant, "el cicle urbà" el que passa és que l'aigua agafa una bici i va per la ciutat.

ISABEL: Marc para de fer el borinot. (*Sempre parla molt afectuosa des del somriure.*) El millor aprenentatge d'esta classe és que vam comprendre que l'aigua és sempre la mateixa i que com més l'embruten pitjor tornarà a nosaltres, per això hem de cuidar-la. (*Canta la tornada d'una cançó.*) Cuidarem la terra, cuidarem l'aigua, farem d'este món un lloc millor.

FÀTIMA: Este lloc és fantàstic. Ma mare diu que no valorem tot el que tenim.

EZEQUIEL: El meu iaio diu que ens falta patir fam, que tenim massa de tot, que a la guerra es patix molt, però clar, de vegades no cal patir una situació extrema per a entrar en una crisi física i personal, encara que si jo patira fam, no sé el que podria passar. (*El titella es queda molt pensatiu com sempre calculant i mira el seu manipulador que li torna la mirada i es rasca el cap.*)

MARC: Mon pare diu que la cosa cada vegada està pitjor i que hi ha poca faena, que la gent compra menys a les tendes xicotetes i massa per internet.

EZEQUIEL: Sí, ton pare té raó i no són conscients de la petjada de carboni, sempre s'ha de comprar tot el que es puga a les tendes de proximitat, així les i els comerciants del poble tenen faena i no gasten tant de combustible portant cada cosa des de fora.

MARC: Xe, mira, en això estic d'acord amb tu. Visquen les tendes locals! (*Pensant per a ell i mirant-se el peu.*) Menys petjada de carboni!

ISABEL: Hi ha molta gent que ve a València des dels seus països, que estan en guerra, pobres! És una sort que ací tot vaja bé i puguen

vindre. M'encanta que hi haja gent de tot arreu, diferents colors, diferents idiomes, diferents cultures.

MARC: Xe, tot t'apanya! Et diré Marimencanta. (*Li ho diu com avorrit, però ella s'ho pren com un compliment, per a desesperació de Marc.*)

ISABEL: IIII, m'encanta! Marimencata, gràcies!

FÀTIMA: Marc, per a què has vingut? De fet, sabent que no t'agrada estudiar Coneixement del Medi, per què no t'has quedat a casa?

EZEQUIEL: Perquè ha suspés Coneixement del Medi i sa mare i son pare volen que l'aprove. (*Marc assentix donant-li la raó.*) I no posem malnoms, Marc, que a la fi acaben quedant-se.

MARC: Amb Marimencata tot li apanya. Mira-la, sempre està feliç.

ISABEL: És de veres. M'encanta quan no eres tan renegó i també m'encanta estar ací, encara que és març i fa 26 graus, pareix estiu, podríem nadar fins i tot.

FÀTIMA: És el canvi climàtic, encara que som a temps de canviar moltes coses, per exemple, la nostra família. Sempre que podem, en lloc de viatjar en cotxe ho fem en tren.

EZEQUIEL: Cada dia que passa desapareixen 150 espècies, la major pèrdua biològica des de l'època dels dinosaures.

MARC: Mira, millor, Així en toquem a més.

ISABEL: (*Rient*) És que eres del que no hi ha. Si continuem així, algun dia desapareixes tu, o siga, la teua espècie!

MARC: Jo? Sí, home! Nosaltres no som animals. (*Tots paren el que estan fent i el miren fent un silenci.*) Vull dir, tan animals!

ISABEL: Clar que som animals, ha, ha, l'espècie humana, i prou roïns. Estem carregant-nos el món i sobretot l'aigua! (*Somriu, però amb una certa tristesa per primera vegada.*)

Es queden totes i tots pensatius uns segons i torna cada un a la seua, a fer alguna cosa. Totes i tots acaben bevent aigua de les seues botelles reutilitzables, llevat de Marc, que en porta una d'un sol ús. Fàtima s'ha posat a parlar amb Ezequiel mentres miren els dos el mapa i desapareixen un poc d'escena.

Formi i Abi estan per ací dissimulant i sentint-ho tot.

FORMI: Veus estes cries, són el futur i no pinta tan malament, no?

ABÍ: Uala! Tres de quatre es preocupen pel planeta. Potser encara queda una miqueta d'esperança. Però mira eixe, em preocupa.

(Assenyala Marc, que estava bevent aigua de la seua ampolleta i se l'acaba, busca què fer-ne i, finalment, la tira a terra. Isabel ho veu.)

ISABEL: Això que has fet és, és... fatal! *(Encara que el marmola, no perd mai el bon humor.)*

MARC: Exagerà, no hi ha per a tant!

ISABEL: Arreplega-la! *(Amb seguretat però de bona manera.)*

MARC: No hi ha papereres. A més, qui eres tu per a dir-me res?

ISABEL: Què qui soc? Marimencanta, ha, ha, ha! *(Un poc més seriosa que de normal.)* I m'encanta que la naturalesa estiga neta.

MARC: Sí, clar. Però escolta, que tu també fas coses malament, eh!

ISABEL: Jo? Clar que ho sé, moltes. Però si me n'adone, faig per canviar-les.

MARC: *(S'ha quedat tallat.)* Com? Sí, ja... com què?

ISABEL: Mira, et diré defectes meus. A veure, uhm!!! *(Fa que pensa.)* Ensopegue moltes voltes, no m'agraden les lletilles. Quan dine, tarde molt a acabar-me el plat perquè m'encante amb una mosca que passa, i ma mare i mon pare em marmolen. Les matemàtiques em costen molt, encara que aprobe; no soc mai la primera a arribar en cap carrera, no... *(S'ha accelerat i ha parlat molt de pressa i Marc la para.)*

MARC: Para, para, em fiques nerviós.

ISABEL: Perdó, un altre defecte, quan m'accelere no pare! Ha, ha, ha.

MARC: No, no em fiques nerviós per això.

ISABEL: I, per què?

MARC: Perquè encara que tens defectes, sempre estàs contenta i no t'enfades mai.

ISABEL: A veure, és el meu caràcter. Mira, Marc, tu i jo som amics des de la guardie. Si jo faig alguna cosa malament i tu ho veus, tu hauries de ser el primer que hauria de dir-m'ho. No? Això fan els bons amics.

MARC: Ja.

ISABEL: Però no burlant-te, ni ficant-me malnoms!

MARC: (*Acatxa el cap.*) Tens raó. Perdona pel de Marimencanta.

ISABEL: No, sí Marimencanta és divertit, però de vegades et burles massa.

MARC: Ja, no me n'adone.

ISABEL: Jo t'avisaré, vols? (*Marc somriu i li diu que sí amb el cap.*) Com ara, mira estàs al camp. Ací no hi ha de papereres, l'arreglesques? (*Assenyalant l'ampolleta d'aigua.*)

MARC: Però mira, hi ha més brutícia. (*Assenyalant fem que hi ha per terra.*) Mira ací i allà, per una ampolleta... no passa res.

ISABEL: Al contrari. (*Trau una bossa de fem de la motxilla, li la trau el titellaire.*) una ampolleta més pot canviar-ho tot. (*A la bossa de plàstic anirà ficant fem que hi havia per terra.*) Mira, sí, este (*agafa un plàstic*), aquell (*hi fica un llauna*) i este altre (*un plat de plàstic*). Si no ho hagueren tirat a terra, no estaria ara ací. I el més important, si no ho llevem d'ací ara i plou, anirà a parar al mar.

MARC: Ja ho sé. (*S'adona del que ha fet.*) Està bé. Com era allò que deia el mestre de Coneixement del Medi...

ISABEL: Exacte... "Un xicotet gest..."

MARC: Ho sé! "Un xicotet gest canvia el món". (*Somriu un poquet. Ha agafat l'ampolleta d'aigua i fa el gest de ficar-la a la bossa d'Isabel, però s'ho ha pensat i se la fica a la seua motxilla.*) Puc reomplir-la!

ISABEL: M'encanta! Deixe ací la bossa de fem i després farem una batuda i així netejarem un poc el bosc. Vols?

MARC: Buuf, el que faltava. (*S'ho pensa més bé.*) Val, està bé! (*Van junts i assenyalen un parell de coses més, queden en un segon pla.*)

FORMI: Veus.

ABI: A mi també m'encanta: "Un xicotet gest canvia el món".
Apareixen Ezequiel i Fàtima en escena.

EZEQUIEL: Les coordenades són correctes, comencem el treball.
Vinga, que la mestra ha dit que anem avançant. Què sabem que
l'aigua... Vos recordeu de la classe...

*Tots es queden pensant, com recordant-se del que donen a classe.
En este moment va fent-se fosc a escena. El decorat, que és una tela
en què hi ha dibuixat el bosc, ara, amb la foscor es convertix en
una pantalla per a fer ombres des de darrere. Sentirem una veu en off,
que està gravada i que narra tot el que es veurà. L'actriu i l'actor que
feien d'insectes, aniran ara fent les ombres des de darrere de la tela.
En la mateixa tela ja hi haurà escenes apegades, de manera que amb
una llanterna cobriran vida les ombres. Les veus de les xiquetes i els
xiquets en esta escena estaran també gravades, així es giraran donant
l'esquena al públic perquè no es veja que estan gravades les seues
veus.*

Escena 3 | Ombres

VEU EN OFF: L'aigua dels rius i llacs s'arreglega i passa per la
potabilitzadora, que mira que siga bona per a poder-la beure.

FÀTIMA: Sí, miren que no tinga massa sal...

EZEQUIEL: Que tinga prou clor...

MARC: Clor, com a les piscines, quina pudor!

ISABEL: ...perquè mate els bacteris, però només els que no són bons.
(A la tela es van veient estos processos amb les ombres.)

FÀTIMA: Ara toca controlar el pH.

VEU EN OFF: Ara, a través de les canonades, l'aigua arriba a les
nostres cases, que utilitzem per a dutxar-nos, rentar-nos les mans, les
dents...

FÀTIMA: Netejar la fruita, fer dinars.

EZEQUIEL: Per a les llavadores, per al llavaplats.

ISABEL: Per a netejar el terra, per a netejar els vidres.

MARC: Per quan anem al WC i fem un "trunyo".

TOTES I TOTS: Riuen i fan escama!

EZEQUIEL: Ehh, i absolutament fonamental per a viure...

TOTES I TOTS: Beure aigua.

VEU EN OFF: Més del 70 per cent del cos humà és aigua, igual que al planeta Terra (*eixirà un dibuix del planeta Terra amb el tant per cent*), per això cal beure més d'un litre i mig d'aigua al dia. (*Ara eixirà el dibuix d'un cos humà també amb el percentatge.*) L'aigua que utilitzem a casa torna per les canonades i va a parar al...

MARC: Al mar, està clar!

ISABEL: Sí, clar! Amb tot el que hem tirat a casa i a les fàbriques.

FÀTIMA: Als vàters.

TOTES I TOTS: Uaggg! (*Fan totes i tots expressió de fàstic.*)

MARC: Estàs tan feliç nadant en el mar i et trobes per ahí surant un "trunyo"!

Totes i tots riuen i fan escama!

VEU EN OFF: Tota esta aigua s'ha de netejar i per això passa per la planta de neteja, que es diu EDAR: estació depuradora d'aigües residuals. A l'estació depuradora, l'aigua es neteja i torna als rius. A casa mai s'ha de tirar:

FÀTIMA: Oli per la pica.

EZEQUIEL: Bastonets al WC.

MARC: Cotons.

ISABEL: I el pitjor de tot.

TOTES I TOTS: Tovallolletes!

A les ombres s'ha reflectit tot allò que ha dit la veu en off, també el planeta amb la quantitat d'aigua que té, i un altre amb la quantitat que hi ha. En cap moment desapareixen estos planetes.

MARC: Que fort!, les persones som iguals que el planeta, tenim un 70 per cent d'aigua.

VEU EN OFF: L'aigua es neteja primer en les plantes depuradores, i ara sí que torna al mar. I ara el cicle natural de l'aigua torna a començar. Què vol dir això?

MARC: Altra volta, xe!

TOTES I TOTS: Evaporació, condensació, precipitació, infiltració i escorrentia.

MARC: No entenc que es diga planeta Terra, si hi ha més aigua.

ISABEL: Eh, millor li direm Planetaigua.

VEU EN OFF: El que vol dir és que l'aigua és sempre la mateixa, podrien pensar que l'aigua és infinita...

MARC: Sí, no? Sempre torna als rius.

EZEQUIEL: FÀTIMA: Noooo!

ISABEL: Planetaigua. *(A la seua.)*

VEU EN OFF: L'aigua no és infinita. Realment, podríem dir que sempre és la mateixa. De la dolça, la que necessitem per a sobreviure, només n'hi ha un 2,5 per cent a la Terra; la necessitem tant com l'aire que respirem. *(Tot el temps mentre parla la veu, han eixit imatges. En esta última frase eixiran tres planetes, en un posarà "aigua salada 97.5 %", en un altre "aigua dolça 2.5%".)* Sense eixa aigua no podríem viure, com més l'embrutem i la malbaratem, menys en tindrem. La Terra no és un regal per a nosaltres, és un regal....

TOTES I TOTS: Que nosaltres hem de guardar per als nostres descendents.

VEU EN OFF: I recorda sempre "Un gest ...

TOTES I TOTS:...pot canviar el món". *(Ho repetixen al mateix temps tot junts.)*

Les ombres desapareixen i torna la llum, encara que s'ha fet un poc més fosc; de fet, a poc a poc, es va fent de nit. Bevent totes i tots de les seues ampolletes, fan gestos de donar-li ara molt de valor.

FÀTIMA: Quina poca aigua dolça, vos en recordeu? *(Com si les ombres foren un record de la classe.)*

EZEQUIEL: Que només hi ha un 2,5 per cent d'aigua dolça a la Terra!

MARC: L'aigua sempre és la mateixa, UAGG!

ISABEL: Planetaigua, no s'hauria de dir planeta Terra sinó, Planetaigua. (*S'ha quedat amb esta paraula.*)

Se sent la veu d'algú que arriba en un cotxe, és un furgó que fa molt de soroll. Les xiquetes i els xiquets es miren, pensen que és Thaisa, la mestra, però no. Se senten les veus com van aproximant-se.

FÀTIMA: Que estrany, ací no es pot pujar amb el cotxe.

EZEQUIEL: (*Mira amb els seus prismàtics.*) Ei, és un furgó de l'empresa Olipringue.

MARC: Doncs, ja vos deia jo, que algú ens hauria portat. Olipringue, eixa empresa ha tancat, no?

ISABEL: No es pot arribar fins ací amb vehicles, este és un paratge protegit!

Escena 4. Malvada i malvat a la vista

Se senten veus, les de la malvada i el malvat. Estan gravades perquè se senta bé, fins que arriben a escena. Les xiquetes i els xiquets reaccionaran al que se sent.

XILOFILA: Ei, tu, agarra d'allà, que pesa molt. Buf, pesa massa! No podem pujar dalt amb el furgó?

PERE: No, no veus que ací s'acaba la carretera.

XILOFILA: Pesa massa, no sé si arribarem.

(Porten una superllanda de residus perillosos, hi ha dibuixada una calavera.)

PERE: Però, per què hem de vindre al naixement del riu?

XILOFILA: Doncs, perquè és allí a on hem d'abocar-ho.

PERE: Però, això no m'ho havies dit, al naixement del riu? Però, per què?

XILOFILA: Perquè així desapareix entre l'aigua. Si ho tiren a terra, la terra es crema i es nota molt. Va, tira! Que este lloc no m'agrada gens.

PERE: Però, és que... al naixement del riu?

XILOFILA: Doncs, ara ja no pescaràs més, ha, ha, ha! Quina llàstima! Va, tira!, que per això ens paguen la pasta que ens paguen.

Els nostres protagonistes ho han sentit tot, acusen que ja arriben els roïns a escena i, sense paraules, s'amaguen en diferents llocs, també Abi i Formi.

ABI. Uala! Eixos sí que fan por!

FORMI: Has sentit?

ABI: Corre, amaga't! (*S'amaguen.*)

FORMI: Vinga.

Apareixen els malvats en escena amb una superllanda i la deixen enmig de l'escenari, deixen la llanda i en van per una altra, les xiquetes i els xiquets parlen des dels amagatalls, trauen el cap perquè els vegem de tant en tant.

FÀTIMA: Què fem?

EZEQUIEL: Telefonaré a ta mare. Ah, no, que no hi ha cobertura. Quin contratemps. (*Meneja el mòbil buscant cobertura.*)

MARC: Anemon*!

ISABEL: No, no ho veieu? Quina aventura, salvem el Planetaigua.

FÀTIMA: Segur que ma mare arriba de seguida. (*Ho diu amb poca seguretat.*)

EZEQUIEL: Escolteu. (*Ha estat mirant el mòbil i troba un missatge de veu, el posa en marxa per a sentir-lo.*)

THAISA: Hola, amors, tardaré un poquet a arribar, que he anat a posar gasolina i se m'ha rebentat una roda. Aneu gaudint del paisatge, que tardaré més del que em pensava.

TOTES I TOTS: Mare meua!

Ezequiel busca cobertura alçant el mòbil.

MARC: Per favor, anemo'n! (*Els mira i vol eixir corrents.*) Jo me'n vaig (*Isabel l'agarra perquè no isca corrents.*)

ISABEL: Què dius? Volen tirar residus tòxics. No podem permetre-ho, lluitem per Planetaigua.

FÀTIMA: Sí, pel riu.

EZEQUIEL: Pel 2,5 per cent.

MARC: Anemo'n!

ISABEL: Ja tornen, amaguem-nos!

Se sent una altra vegada la parella que apareix en escena.

XILOFILA: Va, tira, que no tens força. Vull acabar ja!

PERE: És que...

XILOFILA: Què passa?

PERE: Em sap mal.

XILOFILA: Què? Guanyar una fotracà de diners?

PERE: No, tirar-lo ací al naixement del riu. A més, mira. (*Fa com que mira el riu.*) No hi ha quasi aigua.

XILOFILA: Clar, ara serà culpa meua que no hi haja aigua, (*burlant-se*) "canvi climàtic" ha, ha, ha.

PERE: (*Per a ell.*) Si no fora perquè no tinc faena.

XILOFILA: Clar, (*imitant-lo*) si no hagueren tancat la fàbrica de químics, tu no hauries hagut de tancar la teua botigueta. Para de plorar, gallina, coc-coc, coc-coc? (*Mirant el seu mòbil i com que no escolta el que diu l'altre.*)

Esta escena serà molt divertida. Xilofila anirà per primera línia d'escena buscant cobertura i l'altre igual en paral·lel com en un segon pla menejant el bidó, i les xiquetes i els xiquets aniran amagant-se darrere d'ells com en un tercer pla.

PERE: La fàbrica Olipringue era molt contaminant, no seguia cap regla de protocol 2030, per això la tancaren. (*L'altra no l'escolta, està amb el mòbil i va fent postures ridícules buscant cobertura, Ezequiel s'adona que s'ha deixat la cantimplora i trau la mà i intenta agarra-la.*)

Mira que la gent és cotxina. (*Troba la cantimplora, busca com una paperera a on ficar-la, va a on estan les xiquetes i els xiquets. Estos faran gestos molt espantats perquè no els pille, com una coreografia, es ficaran darrere del malvat, fins que Pere tire a guardar-se la cantimplora a la motxilla que du, però Abi li l'ha arrimada a Ezequiel perquè puga recuperar-la.*) Així i tot, contaminarà molt, amb tan poca aigua que baixa moriran tots els peixets. (*Fa que mira el paisatge.*) I pot ser molt perillós, este riu és el que dona a beure a tota la gent del poble. És que, mira, no hi ha quasi aigua (*l'altra continua a la seua*), jo quan era menut venia ací amb la família i després amb els meus fills. (*S'arrima al roure i es queda amb una fulla a la mà.*) Que trist està, té les fulles roges, li falta aigua.

XILOFILA: Anem per les màscares. (*Van parlant i anant-se'n.*) Protocol 2030, seràs borinot... Au, tira! Vinga, que si aconseguim desfer-nos d'estes, ens pagaran el triple amb les següents. (*Van anant-se'n.*)

PERE: Més? (*Molt preocupat.*)

XILOFILA: No deies que volies faena? Doncs, calla i tira. Mira a veure a on podem abocar-los, però ja!
Ha desaparegut de l'escena la malvada i el malvat.

FÀTIMA: No podem permetre que intoxicuen l'aigua.

EZEQUIEL: Què fem?

MARC: Anarmo'n. (*Entre els altres l'agarren.*) L'aigua no és nostra!

ISABEL: Però és la que bevem, és l'aigua del planeta, pobre Planetaigua!

FÀTIMA: Si la tiren ací mataran el roure i després tots els peixos del riu. Mireu el nostre poble!

Totes i tots miren el poble que hi ha baix.

EZEQUIEL: Com arriba a les nostres cases?

TOTES I TOTS: Tota contaminada!

MARC: Com han pogut vindre just ací?

ISABEL: Perquè pensarien que no hi hauria ningú (*s'ha posat un mantell de capa*) però Planetaigua els vigila; sí, i els Planetaigues també. A per ells!!!

(Els altres es posen o agarren qualsevol element per acompanyar.)

TOTES I TOTS: Síiiii Planetaigua! *(Llevat de Marc, que com que els altres el miren, acaba assentint.)*

FÀTIMA: Vinga, tempesta... *(alça el braç tipus Superman i tots miren cap amunt)*... d'idees vull dir.

TOTES I TOTS: Ahhh!

Fan un rogle i comencen a dir coses, treuen el cap a cada una de les paraules i tornen al cercle xiuxiuejant per a acabar la frase.

EZEQUIEL: Podíem fer...

ISABEL: I també...

FÀTIMA: Si agarrem ...

EZEQUIEL: Podíem llevar..

ISABEL: I també...

EZEQUIEL: Podíem fer...

ISABEL: I també...

FÀTIMA: Si agarrem ...

MARC: I si *(el miren atentament)* mon'anem a casa? *(Pensa que li faran cas, però desfan el rogle i es posen a fer trampes i a preparar-ho tot.)*

Apareixen en un racó Formi i Abi.

FORMI: Hem de pensar com podem ajudar-los.

ABI: Sí, vinga. *(Agafa alguna cosa fosca i la meneja.)* Ualaa, Superplanetaigües!

Les xiquetes i els xiquets comencen a manejar-se per l'escena preparant les trampes, posaran una corda, faran un forat que taparan, penjaran alguna cosa de l'arbre, trauran un pot de crema de cacau, l'obriran i la posaran en algun lloc alt. Mentre van fent açò, sona música d'aventura. En un moment donat un d'ells agarrarà una branca, Abi despistarà a Isabel, li canviarà la branca per una altra més bona. Tota esta escena la treballaran en conjunt, però les xiquetes i els xiquets no seran conscients que els insectes estan ajudant-los. Van fent fins que se senten veus i de seguida s'amaguen.

Entren a escena la malvada i el malvat parlant i es paren a principi d'escena.

XILOFILA: Tu havies dit que ací hi havia molta aigua, deixa de queixar-te.

PERE: Però feia temps que no venia (*s'adona que és molt perillós*) i ja no baixa quasi aigua. (*Amb desesperació.*) Però, és que no ho he entés? L'aigua... arribarà al poble.

XILOFILA: I què?

PERE: Que és el meu poble.

XILOFILA: Per això estàs ací per què coneixes la zona, va! (*veu que l'altre està parat*) Què passa?

PERE: Que la gent beu eixa aigua, no sols els peixos.

XILOFILA: No passa res, que compren aigua embotellada. Mira que bé, així donem faena a les fàbriques d'aigua, que fabriquen a muntó d'aigua.

PERE: L'aigua no es fabrica!

XILOFILA: Com que no? Calla ja! Ara seràs ecologista, tira! (*Gira el cos, Isabel i Ezequiel tensen la corda i Xilofila ensopega i cau.*) Auu, quin mal que m'he fet! Ajuda'm, ignorant!

PERE: Ignorant jo? (*L'ajuda a alçar-se, però Xilofila s'ha fet un esquinç i no camina bé.*)

XILOFILA: Ai, quin mal. No puc caminar bé. Va, que hem d'acabar! Vinga, ves per les coses que falten.

Pere va per les coses que falten.

La xicalla està amagada, molesten a Xilofila, amb una canyeta perquè ella s'alce i li furten el barret. Ella intenta agarrar-lo i cau en un forat. La imatge des del públic és que es troba a terra tirada, s'agarra a una branca i fan que li caiga el xocolate. Ella es pensa que algun pardal ha defecat damunt. Té molta angúnia i està histèrica. Apareix Pere, porta màscara, una pala i una corda.

XILOFILA: Tu, trompallot, perquè portes una pala. Ajuda'm!

PERE: (*Veient-la com està.*) Però, què t'ha passat?

XILOFILA: Calla, estic plena de merda de pardal.

Pere intenta ajudar-la i s'empastra també, ho olora, s'adona que és xocolate, però no ho diu perquè l'altra no el deixa.

XILOFILA: Vinga, comença ja a tirar-ho tot.

En això, Pere es gira i pillà de ple a Marc.

PERE: Però.. *(Mirant el xiquet, que s'amaga com a càmera lenta.)*

XILOFILA: Va, afanya't i anemo'n. Este lloc ja m'està espantant. *(Fa gestos com si volguera llevar-se la mala sort, torna a entropessar. Ara es taca la cara amb una altra trampa, vol netejar-se la cara, agafa herbes per a fer-ho, però Isabel, que té unes fulles a la mà, li les passa a Xilofila sense que esta se n'adone, però al mateix temps Abi canvia per una altra herba les que tenia Isabel a la mà. A Xilofila, ara li couen les mans. Es tocarà la cara i ulls i farà que li coga tot, i que no puga veure-hi.)*

XILOFILA: Ahhhh, no m'hi veig, vinga!!! Jo t'espere baix, maleït bosc! *(Es lleva a Abi de davant, que vola davant de la seu cara, camina i entropessa perquè no s'hi veu. Ezequiel, Fàtima i Isabel, van darrere d'ella posant-li trampes.)*

Pere ha tret una ferramenta per obrir el barril, no sap què fer. Quan ja s'ha decidit a fer-ho, se li posa davant Marc.

MARC: No ho faces.

PERE: Què dius?

MARC: Que no ho faces.

PERE: Fora d'ací.

MARC: Ja trobaràs faena!

A Pere, pare de Marc, se li omplin els ulls de llàgrimes, i fa el gest d'obrir la llanda, però Marc l'estira de la camisa.

MARC: Papa.

PERE: Marc, para! Açò és perillós,

MARC: Per això, Papa. No, no pararé!

Entren en escena Isabel, Ezequiel i Fàtima amb Xilofila, nugada i mig desfeta, ha sentit l'última frase, es queden gelats. Marc els veu i abaixa la mirada, Pere cau de genolls a terra. Isabel es lleva una sabata.

PERE: Fill meu! *(S'abracen.)*

MARC: Papa, un gest ho canvia tot. *(Li assenyala la ferramenta de la mà.)*

PERE: Però, mira'm, soc un malvat.

MARC: No, encara no. Eres el millor pare del món, però com que no tens faena estàs últimament enfadós i atacat. Així i tot, encara estàs a temps....Un gest ho canvia tot!

Els altres el rodegen, Xilofila intenta parlar, però Isabel li fica un dels seus calcetins a la boca.

PERE: *(Deixant la ferramenta a terra.)* Un gest ho canvia tot.

XILOFILA: *(Escupix el calcetí a terra.)* Borinot, què fas? Anirem a la presó. *(Intenten callar-lo amb el calcetí.)* Només són xiquets. Podem amb ells. *(Es miren als ulls els dos malvats uns segons.)* Són molts diners!

PERE: Per això que són xiquets. Quin món els deixarem? No, no ho podem fer. Marc telefona a la policia.

XILOFILA: Tros de suro, que no veus que no hi ha cobertura, ha, ha, ha.

Se senten unes sirenes que van arribant.

FÀTIMA: Eh, la polí, ja estan ací. *(Mira cap avall, marcant que van venint.)*

EZEQUIEL: És de veres, no hi ha cobertura, però abans, per si de cas, he enviat un missatge al 112. *(Mira el seu mòbil que està en un altre lloc.)* I, a més, amb la meua càmera de fotos, que té gravadora, he gravat tot el que heu dit.

XILOFILA: Però no veus que són xiquets, qui vols que els crega? Damunt, un és el teu fill. Encara som a temps! Desnuga'm!

ISABEL: Hem vist i sentit tot el que li volíeu fer a Planetaigua.

XILOFILA: Planetaigua, això que és?....Buffff, xiquets!!!

ISABEL: I xiquetes.

XILOFILA: Qui vos creurà?

EZEQUIEL: Hem gravat les vostres converses, això n'és una prova.

XILOFILA: Podem dir que ho heu fet amb intel·ligència artificial imitant les nostres veus. Sou xiquetes i xiquets, no vos creuran!

Tots tres es miren entre ells, miren a Marc i este a son pare.

PERE: No, perquè jo diré la veritat, "Un gest... veritat, fill?

TOTES I TOTS:... canvia el món.

POLICIA: *(El so de les sirenes ha anat aproximant-se, fins que arriben molt propet i ja se senten des de baix les seues veus. No estan en escena, és veu en off.)* Hola! Els parla la policia!

THAISA: Esteu bé? *(També amb les policies en off i gravat.)*

FÀTIMA: Eh, ma mare. *(Assenyala baix i saludant.)* Sí, mamà!!! De la policia i la mare només se sent la veu, estan baix, si no és que hi ha més actrius i actors que vulguen eixir.

MARE: Però, què fa ací la policia? *(Se sent que pregunta a la policia, fora d'escena.)*

POLICIA: Residus tòxics, senyora. Estem assabentats de tot, esta xicalla és molt valenta!

MARE: Però, què diu? *(Ara li diu a la filla.)* Fàtima? Esteu bé?

TOTES I TOTS: Sí.

FÀTIMA: Baixen, mami.

XILOFILA: Escolteu, puc pagar-vos molt si no parleu!

EZEQUIEL: Què pagaries, un tant per cent del 70 per cent de l'aigua del planeta?, o del 0,6 del que costaria netejar l'aigua dolça?

MARC: Els planetaigües som incorruptibles. *(Amb postura de superheroïna.)*

ISA: M'encanta, serà el nom de la nostra colla "Els Planetaigües", síii i tu tira cap allà! *(A Xilofila.)*

Mentres van fent el mutis d'escena, parlen entre si.

FÀTIMA: Ezequiel, una pregunta. Si no hi havia cobertura, com ha arribat el missatge?

EZEQUIEL: Doncs, no ho sé. *(Ezequiel fa un gest que no té ni idea mirant el mòbil.)* A més, jo l'havia deixat aquí. *(Torna a deixar al mateix lloc el telèfon mòbil.)*

MARC: I tu, Isa, Superplanetaigua, com sabies quines herbes couen i quines no?

ISABEL: Doncs, no ho sé. Crec que era esta *(agafa una herba i la mira, apareix Formi i li canvia l'herba sense que se n'assabente)* o esta? O aquella...

Estan tots mirant les herbes i rient, desapareixen Fàtima, Isabel i Xilofila i Ezequiel. Apareix Abi, agafa el mòbil que se li ha oblidat a Eze. Eze se'n recorda que s'ha deixat el mòbil i torna per ell a escena. Abi li'l deixa a la vista. Eze s'estranya perquè ell no l'havia deixat al lloc a on el troba ara. Es dona a entendre amb esta escena que Abi abans l'ha portat allà a on hi havia cobertura, i així ha aconseguit que el missatge arribe a la Policia. Formi passa amb una herba.

MARC: Anem! *(A son pare.)*

PERE: Fill, ho sent.

MARC: Papi, estic molt orgullós de tu.

PERE: De veres? No he sigut el mateix estos últims temps, perdona'm fill per tirar la culpa dels meus problemes als altres, no m'he portat bé.

MARC: I ara què faràs?

PERE: Ara no buscarem culpables sinó solucions. Escolta, tens molt bones amigues i amics. Són molt valents!

MARC: Valentes i valents. Sí, els Planetaigües som els millors

S'abracen

PERE: Un dia d'estos vindrem a pescar! Vols?

MARC: No, millor a fer una batuda de neteja amb una bossa de fem, com esta, *(agafant la bossa de fem d'abans)* pobres peixos, no?

PERE: Un gest...

ELS DOS: Salva el món.

Fi

**Turmentó, xaparró i anemo'n* son llicències ortogràfiques perquè rimen o perquè donen joc.

H | ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES PER AL MUNTATGE DE L'OBRA

1. El fet teatral i els assajos

Fet teatral

El fet teatral és un treball d'equip, de responsabilitat i tolerància, però per damunt de tot, un "joc". Esta premissa no s'ha de perdre mai, sempre hi ha qui li costa més o menys i ahí esta l'escolta, l'empatia. És molt important que siga divertit el treball dels assajos. La directora o el director ha de saber aconseguir el joc i la bona relació entre els artistes, perquè si s'aconsegueix fer-ho així, es veurà reflectit en la representació. Abans dels assajos, cal calfar i fer jocs d'equip i confiança. Fent açò no sols faran una obra compromesa i entretinguda, sinó que també faran una obra amb ritme i divertida, i passarà com passa al teatre, que després d'hores de treball es trobaran molt orgullosos i orgullosos del treball assolit i es crearà un vincle molt potent entre elles i ells.

Assajos

Exercici abans d'un assaig

- Fer un parell de lectures amb el repartiment. Una vegada llegida l'obra en veu, és un bon treball que totes les actrius i actors en facen un resumen de amb les seues paraules.

Assajos

Si l'assaig dura 60 min.

- 10 min. de calfament del cos i la veu. Menejar tot el cos partint dels dits de les mans, afegint les monyiques, els colzes, els muscles, el coll, el cap, el pit, la cintura, els genolls, els peus, i ara caminar per l'espai sent conscients del nostre cos, acompanyat de música.
- 5 min. joc de l'espill, repetir davant d'altra persona exactament el que fa.
- 20 min. improvisacions amb els titelles, cada titellaire amb el seu titella, improvisa una situació similar a la del text, però inventada, la resta ho miren i després es comenta.

- 25 min. ara assaig de l'obra, cal fer-ho per escenes.

2. Orientacions de com fer un titella i com manipular-lo

Materials construccions del titella

- Tela per al cos i el cap del titella.
- Pilotes de ping-pong per als ulls.
- Tela amb pelets o llana, per a fer el monyo.
- Farcit de coixins, per a braços i cap.
- Per a la boca: esponja, cartó i tela de feltre negre.
- Samarreta de mida de bebé per a vestir el titella.
- Tisores, fill i agulla; si hi ha màquina de cosir, millor; pistola de silicona, redolins negres de tela de feltre (ulls), retolador permanent negre.

Al final d'este document hi ha una plantilla per a fer un titella de boca articulada ("bocons"). Només cal imprimir-la, està feta a mida del titella real, es retalla, es posa damunt la tela i es talla.

- Dos peces per al cap, les cosim i farcim el crani amb el farciment de coixins.
- Dos peces per al cos, les cosim.
- Quatre peces per a braços i mans, les omplim de farciment i les cosim.
Es cusen les teles i tenim el cos del titella.
- Amb pilotes de ping-pong fem els ulls, amb retolador negre o redolins negres de tela fem la pupil·la.
- Amb tela amb pelets o llana fem el monyo.
- Per fer la boca: apeguem l'esponja al cartó i posem el feltre negre, tot junt ho cosim a la boca.
- I, per últim, li posem una samarreta de mida de bebé per a vestir el titella.

Per fer els titelles seria interessant involucrar l'AMPA i que mares i pares ajudaren portant, per exemple, la màquina de cosir. Com a alternativa més ràpida, podien comprar-se els titelles fets, que en qualsevol plataforma n'hi ha, però seria un poc trist perquè va contra l'esperit de l'obra, i de l'altra manera seria una activitat xulíssima per a fer a classe, ja que totes i tots podrien tindre el seu titella, a banda d'eixir al teatre.

3. Com manipular un titella de boca articulada

Donar vida als nostres titelles de boca articulada i els seus personatges

Capítol I

❖ La identitat del personatge

Figura 2. Fotografia proporcionada per Puri Fariza.

Desplega la identitat del teu personatge. Si volem que el nostre titella o marioneta semble real, començarem establint les bases del personatge que interpretarem. És a dir, definir la seua identitat, com més desenrotllem un personatge, millor l'entendrem i més credibilitat aportarem a la interpretació.

Per a donar-li vida i fer fins i tot més inoblidables els nostres titelles de boca articulada, hem de dotar-los dels nostres personatges amb un «Origen», «Personalitat» i «Caràcter» únics. És a dir: Qui és? D'a on ve? Com parla ...té accent? Com és la seua expressió corporal? Què li agrada? De què té por? ... Definirem tots eixos detalls que el fan

especial i diferent, així podrem basar-nos en eixos trets per a millorar la interpretació o animació del personatge.

Els titelles són una forma artística i creativa d'expressió, amb els quals podem interpretar de manera única increïbles personatges capaços d'emocionar com si es tractara d'una actriu o actor.

En este capítol aprendrem que, per a comunicar, no sols parlem obrint i tancant les seues boques, sinó que, cada un dels xicotets trets que incorporem a l'expressió corporal del nostre personatge el caracteritza de manera única, de manera que s'enfortix la seua identitat.

Capítol II

- La boca d'un titella de boca articulada
- Sincronitzar la boca
- La veu del personatge
- En l'escena!

Figura 3. Fotografia proporcionada per Puri Fariza.

Subjecció del personatge

Comencem parlant sobre la posició del braç i la mà dins del titella, ja que serà la base en què s'assente la manipulació del personatge.

En general, este tipus de titelles es manipulen des de baix, encara que nosaltres les manipularem de costat, introduint el braç dins del titella i alçant-lo en vertical en forma d'ànec.

Col·locarem la nostra mà dins del cap, en què subjectem el mecanisme per a manipular la boca; controlarem, a més, el gir de coll i tors.

La posició de la mà dins del ninot ha de ser tan còmoda com siga possible, res de dits premuts o pressió a la monyica, ja que això et limitarà els moviments de la mà i dificultarà el gir del coll i del tors del titella, la qual cosa millorarà l'expressió corporal.

Sincronització de la boca i l'expressió facial

Figura 4. Fotografia proporcionada per Puri Fariza.

Quan parlem, és summament important una correcta sincronització de la boca del titella respecte de les paraules que pronunciem.

Per a donar realisme al teu titella quan parla, has d'obrir la boca **UNA SOLA VEGADA PER CADA SÍL·LABA** i **NO MOSSEGUES LES PARAULES**.

Has de dominar la coordinació entre la mà i les teues paraules. Per a això, varia el grau en què obris la boca.

També és important que en parlar sols mogues la part inferior de la mandíbula del titella; quan movem la part superior queda estrany, i podem reservar l'obertura total de la boca per a interpretar mossegades, badalls o grans riallades.

Cal destacar que alguns titelles de boca articulada són molt flexibles, per això poden arribar a ser molt gestuals. Saber com és la cara del ninot en cada un dels seus posats, t'ajudarà a aportar més credibilitat a les reaccions i a l'expressió corporal de manera anticipada, i també, és clar, a conèixer la personalitat del teu personatge com si l'hagueres criat.

De quina manera reaccionarà davant de qualsevol situació, o com contestarà segons el seu caràcter i manera de ser...

Per a practicar això, és recomanable que et poses davant d'un espill i comences a provar les seues cares i posats (com qui es posa a fer ganyotes), ja que la perspectiva des de la qual es mira un titella pot alterar el que expressa amb les seues faccions. I, de pas, proves el seu to de veu... per això... seguim amb la veu del titella.

La veu del titella

El to de veu que li poses al titella ha de sonar una miqueta diferent de la teua veu.

Per a fer una representació més creïble, el teu titella pot tindre algun accent o utilitzar un argot diferent del teu, perquè només d'obrir la boca l'identifiquen com algú diferent de tu. La manera de parlar també pot ser més lenta o més ràpida que la teua veu perquè es diferencie millor; esta és una bona tècnica si manteniú una conversa mitjançant.

Entrades i eixides d'escena

Figura 5. Fotografia proporcionada per Puri Fariza.

Hem de ser conscients que quan ens veuen agafar els titelles de boca articulada i començar a manipular-los directament, estarem «trencant la quarta paret».

Que, de sobte, cobren vida i comencen a parlar no és molt realista. Sigueu creatius en la forma en què es presenta el personatge en l'escena davant de l'audiència i millorareu la sensació que estan vius.

És tan important el desenrotllament de l'actuació com l'entrada i eixida de l'escena; no limiteu el teu pensament en el fet que el titella es presenta en l'escena i només es mou en l'eix "X" (de dreta a esquerra).

Pots imaginar quatre escalons perquè el personatge entre pujant fent botets, com si es tractara d'un segon pis, d'esta manera farem sentir a l'espectador que baix de la nostra escena hi ha una primera planta a on no poden veure què passa, i podem aprofitar això a favor nostre explicant el món que hi ha davall o d'a on ve el personatge, la qual cosa ens pot ajudar a introduir el públic en l'escena, captar la seua atenció i donar alguna explicació de la història.

També pots utilitzar la profunditat de l'escenari per a donar la sensació que arriba des de lluny o camina cap a una posta de sol. Així com aprofitar la velocitat amb què entra en l'escena. Si té molta pressa o si, per contra ... és molt lent... o fins i tot si arriba volant. Tot parla sobre el teu personatge, cada titella es mourà de manera diferent i tindrà els seus propis tics gestuals, i amb això no sols em referisc al tipus de titella en qüestió, sinó més pro,pte al fet que cada un té la seua personalitat, es mou i s'expressa de manera diferent.

Posició respecte al públic i l'escenari

Mantín el contacte dels ulls del titella amb el públic, ja que en el moment en què el nostre titella perda el contacte directe, estarem convidant el públic a mirar cap a un altre punt de l'escena, o cap a alguna cosa que està ocorrent fora d'esta.

Un gran consell és INTERPRETAR SEMPRE ELS POSATS RELAXATS, és a dir, quan el nostre personatge no està parlant ni interactuant. Este no ha d'estar estàtic o alacaigut, sinó que estarà respirant. Això podem interpretar-ho amb una lleu pujada i baixada del cap (o pit) del titella.

Figura 6. Fotografia proporcionada per Puri Fariza.

També hem de tindre en compte girar el cap del titella per a mirar cap a qui està parlant en eixe moment, així donarà la sensació que som tot sentits!

Mantín l'altura apropiada del titella. Ves amb compte amb les arenes movedisses! No volem que el titella puge i abaixe sense trellat ni fonament, ja que estos moviments també formen part de l'actuació, per a interpretar salts, acatxar-se, tremolar...

Vigileu la posició del cos i del vostre braç, així com cap a on es dirigix la mirada del titella. No bloquegeu la vista que el públic té de l'acció.

Cal estar molt atent a on es dirigix el «focus» d'atenció del teu titella, l'espectador també estarà pendent de cap a on es dirigix la seua mirada. I és clar que els moviments han de ser obvis i senzills, per a ajudar a la comprensió del que està ocorrent durant l'actuació.

Capítol III

Moviment del braç

Titelles amb braç lliure (sense vareta)

Un titella de braços solts i boca d'ànec, és un estil desenvolupat per Jim Henson (Barri Sèsam). La mà dominant del titellaire entra en el cap del titella, de manera que opera la boca. Mentre que la mà menys dominant del titellaire controla el braç. En moure el braç, el titellaire pot moure el braç del titella.

Figura 7. Fotografia proporcionada per Puri Fariza.

En la majoria dels casos, la mà dominant del personatge és la mà esquerra del personatge, l'invers del titellaire dretà; en el cas que el titellaire siga esquerrà serà l'invers. L'altre braç del titella (generalment el dret) es presenta en una posició neutral al seu costat, o simplement es deixa flàccid. Un bon maneig del braç aportarà més credibilitat a l'expressió del teu personatge.

Figura 8. Fotografia proporcionada per Puri Fariza.

No és bona idea tractar de fer tots els posats amb les dos mans, estaries limitant la credibilitat del teu personatge. En general, les persones gesticulen amb un sol braç alhora. Així que mou el teu titella d'acord amb la situació o acompanyant les teues paraules. Quan els teus moviments siguen reals i estigues conforme amb la manera com ho fas, tracta d'abaixar suaument el braç (no el deixes caure).

Figura 9. Fotografia proporcionada per Puri Fariza.

Expressions bàsiques

La mitat de l'actuació és la comunicació no verbal que aporta el nostre personatge en l'escena, ja siga perquè està cansat i estira els braços mentres fa una llarg badallada, o perquè porta la mà al capdavant a manera de sorpresa.

Resulta que, a vegades, costa menys comunicar amb un sol gest que amb tot un monòleg. Adjuntem una llista amb alguns exemples de comunicació no verbal.

❖ Moviments per a practicar

1. Rascar el cap
2. Fregar l'estómac
3. Estar somnolent
4. Riallada
5. Llançar besos
6. Badallar
7. Buscar una cosa perduda
8. Fer una reverència
9. Esternudar
10. Tossir
11. Tristesa
12. Alegria
13. Timidesa
14. Temor
15. Aplaudir

Figura 10. Fotografia proporcionada per Puri Fariza.

Figura 11. Fotografia proporcionada per Puri Fariza.

Figura 12. Fotografia proporcionada per Puri Fariza.

Planifica entrades i eixides

Planifica les entrades i les eixides dels titelles en escena. Quan hi ha més de dos titelles en l'escenari, és possible que hagen d'encreuar-se per a eixir de l'escenari. Això es pot resoldre amb pràctica i una bona planificació prèvia, igual que les entrades i eixides en un escenari amb actors reals.

És molt important que tot l'equip titellaire conega l'obra amb detall. Un espectacle amb molts personatges requereix una bona sincronització entre els seus artistes. Per a facilitar el treball als titellaires, els titelles poden entrar i eixir de l'escenari per la mateixa direcció en què van arribar (llevat que el guió indique el contrari).

3. Activitats per treballar l'aigua

En esta obra es parla del cicle urbà de l'aigua, tant com del cicle natural. Proposem activitats per conèixer el cicle urbà.

Taller del cicle urbà d'aigua

❖ Fer preguntes de l'aigua:

Preguntarem els estats de l'aigua a la Terra. Una vegada l'alumnat ha contestat, confirmen els estats i quin tant per cent n'hi ha de cada: Aigua salada, 97%; aigua gelada, 2,02 % i aigua dolça, 0,6 %.

❖ Fer preguntes de per a què fem servir l'aigua:

Una vegada l'alumnat ha contestat, repassem: llavar-se, cuinar, llavadora, llavaplat, netejar, lavabo, beure...

❖ Preguntar a on va l'aigua que ix de l'aixeta:

Una vegada responen, expliquen que va per les canonades fins a l'EDAR. EDAR sigles d'ESTACIO DEPURADORA D'AIGÜES RESIDUALS, explicarem que es fa a l'EDAR per netejar l'aigua.

❖ Cal explicar que cal filtrar-la, decantar-la i flocular-la.

En cada cas es poden fer exercicis i que siga l'alumnat qui neteja l'aigua. Primer fem que en un recipient l'embruten, amb arròs, llentilles, cacau en pols, paper higiènic i després que la netegen.

Filtració: colar restes sòlides, amb un colador.

Decantació: ficar oli i aigua en un decantador i esperar que se separen.

Floculació: posar com a exemple les piscines.

❖ **Preguntarem a la classe: "Podem beure, esta aigua?"**

Resposta: No, perquè s'ha de Potabilitzar, és a dir passar per l'ETAP (sigles d'ESTACIÓ DE TRACTAMENT D'AIGUA POTABLE). En esta estació es fan diferents mesuraments per a fer que l'aigua siga per a beure, és a dir, potable.

❖ **A l'ETAP es mira la salinitat, la cloració i el pH.**

Farem que l'alumnat isca i comprove:

- **Salinitat:** en dos gots, un sense res i a l'altre que li fique molta sal i tastar.

- **Cloració i pH,** mesurar amb un mesurador de piscina l'aigua de l'escola. És una miniproveta, a la qual es fica una goteta de líquid groc per veure el clor, i una goteta de líquid roig per veure el pH (és la proveta de la foto), l'aigua reacciona amb les gotes i canvia de color, i la mateixa proveta mostra si està bé o no.

INNOV@ teatre

GENERALITAT
VALENCIANA
Conselleria d'Educació, Cultura,
Universitats i Ocupació

